

Avrupa Birliği'nde Kentsel Gelişmeden Sorumlu Bakanların Sonuç Bildirgesi

Çeviri: Arif Şentek

AB ülkelerinin kentsel gelişim ve bölgesel uyumdan sorumlu bakanları tarafından Mayıs 2007'de kabul edilen Leipzig Şartı, Avrupa kentlerinde sürdürülebilirliği sağlamak için izlenmesi gereken ilkeleri sıralayarak, Avrupa'da mimarlık ve kent politikaları konusunda ortak bir yol haritasının başlangıcını oluşturmuştu. Leipzig Şartı, daha önce kabul edilen Kasım 2004 tarihli Rotterdam Kent Müktesebatı ve Aralık 2005 tarihli Bristol Mutabakatı'nın bir devamı olmasının yanı sıra, özellikle mimari kalitenin sürdürülebilir kentlerin oluşturulmasındaki rolünü vurgulaması ve hükümetleri bu faktörü dikkate almaya çağırması açısından önem kazanan bir belgeydi. Bakanlar, Leipzig Şartı'nın uygulama sürecinde önemli bir adımı, Kasım 2008'de imzaladıkları bu bildirme ile attılar. Bildirme, Avrupa'da sürdürülebilir kentler için ilgili tüm taraflar için somut bir eylem planı sunuyor. Leipzig Şartı sürecine Türkiye de Bayındırlık ve İskan Bakanlığı aracılığıyla katılıyor.

Leipzig Şartı'na ulaşmak için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/leipzigcharter.pdf

Sonuç Bildirgesi'nin orijinaline ulaşmak için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/urbandevelopmentministers.pdf

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin kentsel gelişmeden sorumlu bakanları, Fransa Dönem Başkanlığı'ndaki AB Konseyi'nin çağırısı üzerine 25 Kasım 2008 tarihinde Marsilya'da "Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Kent" konusunu tartışmak üzere biraraya gelmişlerdir.

AB Konseyi'nin bölgesel politikalardan sorumlu üyesi, Avrupa Parlamentosu temsilcileri, Bölgeler Komitesi ve Ekonomik ve Sosyal Konsey'in yanı sıra Avrupa Yatırım Bankası temsilcileri de toplantıya katılmışlardır.

Dönem Başkanlığı, AB'ye aday ülkeler, komşu ülkeler ve çok sayıda hükümet dışı örgüt temsilcilerinin de toplantıya katılmasından duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir.

Toplantı, konut ve bölgesel uyum konularını kapsayan ve entegre kentsel gelişim politikalarının bu temeldeki tüm bileşenlerinin tartışıldığı birbiriyle bağlantılı üç gayriresmî oturumdan oluşmuştur.

Toplantı, yurttaşlarımızın yaşamlarında ve ekonomilerimizin bütün sektörlerinde önemli etkileri olan küresel ekonomik ve sosyal kriz ortamında yapılmıştır. Bu baskılı ortamı, sürdürülebilir ve uyumlu kentsel gelişimi sıkı bir şekilde yönetmek için bir fırsat olarak kullanmalıyız; ancak bu şekilde yeni büyüme planlarımızı bölgesel ve sosyal uyumsuzluklara yol açmaksızın gerçekleştirebiliriz.

Kamusal Politikalara Kentsel Yaklaşım İhtiyacı

A. Kentler, tarihsel ve kültürel bağlamda Avrupalı kimliğinin temel ve belirleyici bir parçasıdır. Kentler, Avrupa topraklarının çokmerkezli yapısını belirler ve Avrupa nüfusunun % 70'ini barındırır. Kentler sosyal bir gerçekliktir; sosyal ve politik tercihlerin bir yansımasıdır. Sosyal, ekonomik, politik ve çevresel ilgi alanları ile kurumsal, özel ve gönüllü kesimler arasında etkileşimli bir kesişme noktası oluşturan kentler, Avrupa'nın içinde barındırdığı yapıcı bir güçtür. Küresel rekabet ortamının da başlıca aktörlerinden olan kentler, ekonomik

kalkınmanın ve yenilikçi buluşların temel sürükleyicisidir. Kentler, sakinlerinin iyi bir yaşam kalitesinden yararlanmasını güvence altına almak ve sosyal uyumu geliştirmek için gerekli hizmetleri ve sosyokültürel ağları içinde barındırır. İstihdam olanakları, işletmeden işletmeye hizmetler ve yüksek eğitim ve araştırma kurumlarının bulunduğu geniş merkezlerdir.

Kentlerin büyüklük, biçim ve yönetim yöntemleri açısından gösterdikleri çeşitlilik yararlanmamız gereken bir değerdir. Çünkü kentler farklı potansiyelleri harekete geçirir ve sürdürülebilir ekonomik gelişmeyi teşvik ederek, Lizbon Stratejisi ve AB Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi'nin özünü oluşturur.

B. Avrupa kentleri bazı büyük sorunlarla karşı karşıyadır: Sosyal uyum sorunu, çevresel sorunlar, özellikle iklimsel değişikliğin etkileri ve küresel rekabetçi ortamın getirdiği sorunlar. Kentler, gerilimler ve bölünme riskleriyle uğraşmak ve aynı zamanda mükemmelliğe ulaşma çabası göstermek, nüfusun yeni kesimlerini entegre etmek ve aşırı ihmale uğramış insanlarla dayanışma içinde olmak zorundadır.

Sürdürülebilir ve Uyumlu Bir Entegre Kentsel Gelişme

C. Bu yeni bağlamın karmaşıklığı, sektörler arası bir yaklaşımın benimsenmesiyle gerçekleştirilecek kapsamlı değişiklikleri gerektirmektedir. Yönetişim, çevre, ekonomi ve sosyal içerik arasında bağlantılar kuran, küresel ve yerel yaklaşımları birleştiren, kısa vadeli olan ile uzun vadeli olanı biraraya getiren sürdürülebilir gelişim yaklaşımı, kentsel sorunlara değişik bir yönden bakma ve bunlara yeni çözüm yolları bulma konusunda yeni bir fırsat oluşturmaktadır. Kentsel politikalardan sorumlu olanlar, sürdürülebilir ve kapsayıcı kentler geliştirmek için bütüncül bir yaklaşım benimseme ihtiyacındadırlar.

D. Bu zorluklar herkesin, özellikle toplumun aşırı ihmal edilmiş bireylerinin ulaşabileceği daha yüksek nitelikli iş olanaklarının geliştirilmesi için fırsat olarak da değerlendirilmelidir. Sosyal uyum politikaları "ekonomik gelişme", "istihdam, eğitim ve mesleki eğitime erişim kolaylığı" ve "satın alınabilir konut ve yüksek nitelikli ulaşım olanaklarının sağlanması" konularını birlikte ve eş zamanlı ele almayı gerektirir. Böylesi bütüncül bir yaklaşım, yenileşmeyi, ekonomik refahı ve birlikte yaşama olanaklarımızı engelleyebilecek sosyal eşitsizlikleri önlemeye yardımcı olur. Sürdürülebilir kentlerin uyumu destekleyici olmaları; yani kucaklayıcı, işlevsel ve herkes için sosyal ilerleme kaynağı olmaları şarttır.

E. Bu konular, kolektif ve bireysel davranış düzenlerini ön plana çıkarır. Bu nedendir ki, sivil toplumun üyeleri ve kent sakinleri kendi katılımlarıyla, sürdürülebilir ve uyumlu kentlerin tasarımında, geliştirilmesinde ve yönetilmesinde belirleyici bir rol oynarlar. Bu konuların karmaşıklık düzeyi, yerel yetkililerin kentsel gelişme konularında kamu ve özel sektörden uzman meslek adamlarıyla birlikte ve finans kuruluşlarının desteğiyle çalışmalarını gerektirir.

F. Sürdürülebilir kent, açık ekonominin bir parçasıdır. Sürdürülebilir kentte bütüncül bir hareketlilik oluşmasına katkıda bulunan ticaret ve diğer ilişkiler, geniş ölçüde yerel üretime ve ticaret, lojistik ve ulaşım işlevlerinin optimizasyonuna dayanır.

G. Kentsel ve kırsal alanlar birbirine bağlıdır. AB'nin Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi'nin mantıksal bir devamı niteliğindeki Bölgesel Gündem ve Leipzig Şartı belgeleri, tüm alanlarda çeşitliliğe saygılı ve dengeli bir gelişim sağlanması amacıyla, kentsel ve kırsal çevreler arasındaki ilişkiler ile kırsal ve kentsel bölgelerde işlevsel alanlar ölçeğinde kurulacak ortaklıklara yönelik yeni bir yaklaşım için çağrı yapmaktadır. Bu yaklaşım, hizmetlere adil erişimi sağlamak için gereklidir. Kentsel-kırsal işbirliği ayrıca, iş alanlarında bölgesel kümelenmelerin gelişimi, enerji ekonomisi, yenilenebilir enerji kaynakları, doğal kaynakların, özellikle su ve peyzajın korunması konularında da gereklidir. Sınır ötesi kentler (*transborder cities*), Avrupa'da sürdürülebilir, uyumlu ve entegre bir kentsel gelişim açısından çok önemlidir. Bu kentler, Avrupa kentler ağında kritik bir role sahiptir.

H. Bu entegre yaklaşımda kentlerin, mahallelerden en geniş kentsel alanlara kadar farklı ölçeklerde gösterdiği işlevlerin dikkate alınması gerekir. Aynı zamanda bu yaklaşım, yerel, bölgesel, ulusal ölçeklerde ve Avrupa ölçeğinde kentsel gelişmede etkileri olan farklı düzlemler arasında eşgüdümü sağlayabilmek için, çok düzlemli bir yönetişimi temel almalıdır.

I. Avrupa düzeyinde, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF) Operasyonel Programları'nın kentsel boyutlarla bütünleştirilmesi, URBACT programı yoluyla deneyim alışverişi, Kentsel Çevre Üzerine Tematik Strateji ve Kentsel Denetim Programı (*Urban Audit*)¹ aracılığıyla elde edilen bilginin kullanılması da dahil olmak üzere, kentsel gelişim konusunda çok sayıda inisiyatif çalışmaya başlamıştır.

J. Bakanlar, 2008 yılında Slovenya'nın AB Başkanlığı döneminde gerçekleştirilen çalışmaları takdirle karşılamıştır. Bakanlar, Fransa'nın AB Başkanlığı altında ağırlıklı olarak şu konulara odaklanmayı sürdürmüşlerdir:

1. Leipzig Şartı'nda yer alan taahhütlerin yürürlüğe konulması
2. İklimsel değişikliğin dikkate alınması
3. Entegre kentsel gelişim projeleri için uyum politikasının kullanımının kolaylaştırılması

1. Entegre Sürdürülebilir Kentsel Gelişim İçin Leipzig Şartı'nın Uygulanması

Bakanlar:

- İlk kez bölgesel uyum hakkındaki Avrupa Komisyonu Yeşil Belgesi'nde dile getirildiği şekliyle, bölgesel uyumun geliştirilmesinde kentlerin oynadığı rolü tanıyarak,
- Avrupa Parlamentosu'nun, Bölgesel Gündem ve Leipzig Şartı'nın izlenmesine, özellikle Leipzig Şartı'nın hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik bir eylem programının önemine ilişkin kararını² memnuniyetle karşılayarak,
- Mimarlığın, sürdürülebilir gelişmenin teknik, kültürel ve aynı zamanda çevresel, ekonomik ve sosyal bileşenlerine katkıları konusundaki Konsey kararını hatırlatarak,
- Slovenya tarafından sunulan "Bölgesel Gündem'in Uygulanmasına İlişkin 1. Eylem Programı"nın 1.1. maddeli eylemleri kapsamında kurulan çalışma grubunun, entegre sürdürülebilir kentsel gelişme için kentsel ve bölgesel politikalar arasında daha sıkı bir eşgüdüm konusunda çağrı yapan ve bunu bir ön gereklilik olarak ortaya koyan sonuç raporunu dikkate alarak,
- Kentlerde ve bölgelerde, bir yandan bu kent ve bölgelerin özelliklerine saygı gösteren, diğer yandan daha dengeli bir gelişimi destekleyen mekânsal politikaların oluşturulması konusundaki sorumluluklarının farkında olarak,
- Yerindenlik ilkesi kapsamında, sürdürülebilir kentsel gelişim politikalarının büyük bir bölümünden sorumlu olan yerel yetkililerin rollerinin önemini göz önünde bulundurarak ve 2-3 Aralık günlerinde Montpellier'de yapılacak olan Kentler Forumu gibi, Leipzig Şartı'nın yerel yetkililer tarafından uygulanmasını sağlayacak, bilgi değişimine yönelik inisiyatifleri takdirle karşılayarak,
- Leipzig Şartı'nda tanımlandığı şekliyle "yapı kültürü" (*Baukultur*) kavramına olan desteklerini teyit ederek,

¹ AB'de 321 kenti kapsayan ve 330 gösterge üzerinden değerlendirme yapan istatiki veri tabanı: www.urbanaudit.org

² "Mekânsal Gelişim ve Bölgesel Uyum İçin bir Avrupa Eylem Planına Doğru" (PA_TA(2008)0069)
(Towards a European Action Plan for Spatial Development and Territorial Cohesion)

- “Sürdürülebilir Kentlerin Gelişimi İçin Toplumsal Eylemi Harekete Geçiren Unsurlar” (*The Levers of Public Action for the Development of Sustainable Cities*) araştırmasıyla sunulan değişik yaklaşım ve örneklerin önemi ve konuyla ilgisinin altını çizerek,
- Kentler arasında karşılaştırmalı bir tablo çizebilmek ve temel alınacak kriterleri saptayabilmek için, hem Avrupa düzeyindeki kentsel istatistikler ve karşılaştırmalı göstergelerin, hem de elde edilen bilgilerin eşgüdümünün önemini belirterek ve bu konuda Avrupa Komisyonu’nun “Kentsel Denetim” veritabanı kapsamında yapılan çalışmaları onaylayarak:

1.1. Leipzig Şartı’nı kabul etmekle verdikleri taahhütleri ve özellikle kentlerin geleceğinin büyük ölçüde bağlı olduğu kentsel mahrumiyet bölgeleri konusundaki taahhütlerini bir kez daha teyit eder ve Leipzig Şartı’nın uygulanmasının kentsel gelişmeden sorumlu bakanlar arasında yapılacak toplantılarla düzenli bir şekilde izlenmesini tavsiye eder;

1.2. Leipzig Şartı’nın ve bölgesel uyumu gözetilen Bölgesel Gündem’in uygulanması konusunda görüş alışverişinin sürdürülmesini tavsiye eder;

1.3. AB Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi (Göteborg Stratejisi) ile büyüme ve istihdama ilişkin Lizbon Stratejisi’nin kentsel boyutlarının güçlendirilmesi konusunda vermiş oldukları taahhüdü bir kez daha vurgular;

1.4. Kente ilişkin bilginin geliştirilmesi ve bireylerin bilgi ve becerilerinin eğitim yoluyla güçlendirilmesi konusunda başlıca meslek kuruluşları ve örgütleriyle ortak çalışmalar yapılmasını önerir,

1.5. Entegre ve sürdürülebilir kentsel gelişme süreci içinde mimarlığın ve kentsel kalitenin belirleyici rolünün, özellikle tarihi miras, yaratıcı ve yenilikçi mimari çözümler ve bu çözümler yoluyla daha nitelikli yaşam çevrelerinin yaratılması konularına önem verilerek dikkate alınmasını önerir;

1.6. Kentsel işlevler (konut, sosyal ve ekonomik aktiviteler, eğitim ve mesleki eğitim, kültür ve boş zaman etkinlikleri) arasında daha güçlü bir uyum sağlamak ve sürdürülebilir kentlerin gelişimi için toplumsal eylemi harekete geçirmek amacıyla, entegre kentsel gelişim politikalarının uygulanmasında yerel ve bölgesel yetkililerle birlikte çalışmayı önerir; bu politikaların her ülke ve bölgenin kendi koşullarıyla uyumlu olması, kentsel - kırsal politikalar arasında eşgüdüm sağlanması ve sınırötesi dinamikler konusunun özellikle dikkate alınması gerektiğini belirtir;

1.7. Kentsel işlevler arasında daha güçlü bir tutarlılık bulunmasından ve bu kapsamda, yerel ekonomik kalkınma, gençlerin eğitimi, kentsel planlama / kalkınma ve özellikle kentlerin geri kalmış bölgelerinde yaşayanların yararına toplu taşımayı da içeren kaliteli ulaşım erişim politikalarının eşzamanlı uygulanmasından yana olduklarını belirtir;

1.8. Avrupa Toplulukları İstatistik Bürosu (Eurostat) tarafından eşgüdümü sağlanan “Kentsel Denetim” çalışmalarını, bu çalışmanın içinde olan ulusal istatistik kurumları ve AB kentleri ile birlikte sürdürme ve güçlendirme konusundaki taahhütlerini teyit eder;

1.9. Sürdürülebilir kentsel gelişmeye yönelik bir finans mühendisliği aracı oluşturan Kent Alanlarında Sürdürülebilir Yatırımlar İçin Avrupa Ortak Desteği (*Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas - Jessica*) çalışma grubunun, bu belgenin ekindeki sonuç ve tavsiyelerine dikkati çeker; bu süreçte yer alan ülkeler, Jessica

aracının iddialı kentsel gelişim projelerinin tamamlanması için önemli bir destek noktası olabileceğini vurgular;

1.10. Sürdürülebilir kent konusunda Leipzig Şartı'nın hayata geçirilmesi için, bir dayanışma ruhu içinde, bu bildiriye ek belgeyi temel alan bir referans çerçeve oluşturmaya karar verdiklerini bildirir; bu amaçla kentsel politikanın bütün aktörlerini, kentlerin temsilcilerini, Avrupa kurumlarını, hükümet dışı örgütleri ve özellikle kentler arası iletişim ağlarını, toplu ve açık bir süreç içinde yer almaya çağırırlar.

2. Kentsel Gelişimde İklim Değişikliğinin Dikkate Alınması

Bakanlar:

- Sürdürülebilir gelişme ve kentsel çevreye ilişkin Avrupa stratejisi ve sürdürülebilir gelişme konusundaki uluslararası anlaşmalar doğrultusunda;
- Avrupa'da iklim değişikliği konusunu içeren Avrupa Komisyonu Yeşil Belgesi'nin kabul edilmesini takdirle karşılayarak;
- Avrupa'da sera gazı emisyonlarının önemli bir oranının (% 69) kentlerden kaynaklandığını; iklim değişikliğine karşı yürütülecek mücadelenin toplumsal politikalarda entegre bir yaklaşım gerektirdiğinin ve daha ayrıntılı olarak ele alındığında; ulaşımda, yapılarda ve kamusal mekânlarda enerji verimliliğinin optimizasyonu ve kentsel kalkınma operasyonlarında yerel, bölgesel, ulusal düzeyler ve bütün Avrupa dikkate alınarak karbon izlerinin azaltılması gerektiğinin bilincinde olarak;
- İklimsel değişikliğin hükümetler ve kentler için sadece çevresel bir sorun olmadığını, aynı zamanda küresel ölçekte rekabet gücünü artırmak ve yeni işler yaratmak için ekonomik bir fırsat oluşturduğunu; iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak ve önlemek veya iklim değişikliğinin sonuçlarına uyum sağlamak için geliştirilen yeniliklerin, belirli alanların çekiciliğini artırmaya yarayan ve ayrıca kaynakların, özellikle de su kaynaklarının korunmasını sağlayan bir faktör olduğunu dikkate alarak;
- İklim değişikliklerinin etkileriyle bağlantılı olarak, gittikçe ağırlığını artıran yakıt darlığı riski ve enerji krizi karşısında, sürdürülebilir gelişme politikalarını destekleme ve iklim değişikliğine karşı mücadelede bütün sosyal ve ekonomik paydaşların katılımına duyulan ihtiyacın dikkate alınması zorunluluğunun altını çizerek;
- Herkes için sürdürülebilir kalkınma seferberliğini destekleyecek acil eylemlere girişilmesi gerektiğinin bilincinde olarak; nüfusun ihmal edilmiş kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere kentsel ulaşım sağlanmasının gerekliliğini vurgulayarak ve geri kalmış kent bölgelerini ulaşım hizmetlerine erişimi geliştirerek kente açmak için çalışan inisiyatifleri destekleyerek;

2.1. Avrupa Komisyonu'na, iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak ve sonuçlarına uyum sağlamak konusunda yapmakta olduğu çalışmalarda kentlerin ve bölgelerin rollerini dikkate almasını önerir ve bu alandaki yatırımların, mali ve ekonomik krize getirilecek çözümler kapsamında önem taşıdığına altını çizer;

2.2. İlgili yetkilileri, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları birlikte dikkate alan, entegre ve kentsel sürdürülebilir enerji-iklim seferberliği politikaları oluşturmaya çağırır;

2.3. Avrupa araştırma programlarının, iklim değişikliğinin nüfusun aşırı ihmal edilmiş kesimlerinde gösterdiği etkileri incelenmesini önerir ve bu konuda girişimcilerle üniversiteler arasında kurulacak ortaklığın öneminin altını çizer;

2.4. Bu konularda başarılı uygulamalara ilişkin ulusal, sınır ötesi ve uluslar ötesi düzeylerde karşılıklı bilgi değişimi ve iletişim ağları kurulmasının ve bilgiden yararlanmanın teşvik edilmesini önerir; bu tür iletişim ağlarının, özellikle Avrupa Kentsel Bilgi Ağı (*European Urban Knowledge Network - EUKN*) ile yerel yönetimlerin özelleşmiş Avrupa iletişim ağlarının³ ve aynı zamanda üçüncü ülkelerdeki kentlerle kurulacak diyalogun öneminin altını çizer; bu kapsamda, Avrupa Komisyonu'ndan "Kentsel Denetim" çalışmaları, Avrupa Mekânsal Planlama Gözlem Ağı (*European Spatial Planning Observation Network – ESPON*) ve Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Programı (Urbact) ile elde edilen sonuç ve verilerden, Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa araştırma programları kapsamında elde edilen veri ve analizlerden yararlanma çabalarının desteklenmesini ister;

2.5. Yerel yetkililerin ve diğer kuruluşların, uygun olduğu durumlarda, mevcut tedbirlerin bir ön değerlendirmesini yapmalarını; ulusal planlama belgeleri, Yerel Gündem 21 programları ve yerel kent planlama belgeleriyle bağlantılı olarak bölgesel iklim stratejileri oluşturmalarını teşvik eder;

2.6. Avrupa Birliği tarafından belirlenen hedefler doğrultusunda, kentsel alanlarda sera gazlarının azaltılması konusunda stratejilerin geliştirilmesi için ülkeler arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi görevini üstlenir;

2.7. İklim değişikliğine uyum sağlanması ve etkilerine karşı önlem alınmasında kent planlamasının rolünün desteklenmesi ve bu kapsamda "derişik kent" in (*compact city*) teşvik edilmesini üstlenir; sürdürülebilir kentsel gelişimin bu tür kentlerin oluşumuna katkıda bulunması ve kentlerin gelişigüzel yayılmasına engel olmasını sağlayacak eylemlerde bulunur; özellikle bu konunun planlama sistemindeki uzantılarına yoğunlaşarak, yukarıda belirtilen amaçla kullanılacak araçlar hakkında fikir paylaşımını destekler;

2.8. Kamu ve özel kesimde mevcut ve yeni yapılacak binalarda enerji verimliliğini ve yenilenebilir enerji kullanımını geliştirecek uygun politikaların teşvikini üstlenirler.

3. Entegre Kentsel Gelişime Destek Olarak Uyum Politikasının Kullanımının Teşvik Edilmesi

Bakanlar:

- Özellikle Eylem Programları'nda kentsel boyutun geliştirilmesi yoluyla, sürdürülebilir entegre kentsel gelişimin desteklenmesinde uyum politikasının önemini dikkate alarak;
- Bölgesel Politika Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı ve Bakanlar toplantısı sırasında Komisyon tarafından yayınlanan "Kentsel Boyutun Geliştirilmesi – Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu tarafından finanse edilen Eylem Programları'nın Analizi (2007-2013)" başlıklı çalışma belgesini göz önünde bulundurarak;

3.1. Özellikle 2007-2013 dönemi boyunca Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonları'nın oranında belirgin bir artış görülmesinden hareketle, Eylem Programları'nda kentsel boyutların giderek daha fazla dikkate alınıyor olmasını memnuniyetle karşılar;

³ Energie-Cites'de 500 başarılı uygulamaya ilişkin bir veritabanı bulunmaktadır: www.energie-cites.eu

3.2. Eylem Programları'nın uygulanması kapsamında entegre kentsel eylemlerin teşvik edilmesini önerir; bu açıdan yetkili yöneticileri entegre kentsel projeleri teşvik etmeye ve ilgili kentlerin ve yerel paydaşların katılımına destek sağlamaya çağırır;

3.3. Komisyon'u, 11 Temmuz 2006 tarih ve 1083/2006 sayılı Konsey tüzüğü'nün 30. maddesi uyarınca, Üye Ülkeler'den 2009 yılında gelmesi beklenen raporlara dayanarak 2010 yılında yayınlayacağı sosyal ve ekonomik uyuma ilişkin raporda, uyum politikasında kentsel boyutları daha fazla dikkate almanın yollarına ve araçlarına yönelik analizini güncellemeye çağırırlar.

Avrupa Birliği'nde Kentsel Gelişmeden Sorumlu Bakanların Sonuç Bildirgesi'ne Leipzig Şartı'nın Uygulanması Konusunda Ek Belge

24 Mayıs 2007'de kabul edilen Sürdürülebilir Avrupa Kentleri İçin Leipzig Şartı'nda, aşağıdaki tavsiyeler yapılmıştır:

1. Entegre kentsel gelişme politikasına yaklaşımlarından daha çok yararlanabilmek için:
 - Her Üye Ülke'de bir entegre kentsel gelişim programının oluşturulması olanağının araştırılması;
 - Yüksek kalitede kamusal alanların yaratılması ve bunların varlığının garanti altına alınması;
 - Altyapı ağlarının çağdaşlaştırılması ve enerji etkinliğin geliştirilmesi;
 - Eğitim ve yetiştirmede aktif bir yenileşme politikasına odaklanılması gerekmektedir.
2. Aşağıdaki adımlar aracılığıyla, sözkonusu tüm kentlerde geri kalmış mahallelere özel önem verilmelidir:
 - Özellikle mimari ve kentsel kalitenin sağlanması konusu başta olmak üzere, kentlerdeki fiziksel çevrenin iyileştirilmesine yönelik stratejilerin sürdürülebilir hale getirilmesi;
 - Yerel ekonomi ve yerel işgücü pazarı politikasının güçlendirilmesi;
 - Çocuklar ve gençler için öncü eğitim ve yetiştirme politikaları geliştirilmesi;
 - Herkes tarafından erişilebilir etkin ve uygun fiyatlı bir kentsel ulaşımın kurulmasının teşvik edilmesi.

Leipzig Şartı ve Bölgesel Gündem, bir yandan Lizbon ve Göteborg stratejilerinin hedefleri doğrultusunda geliştirilirken, diğer yandan Üye Ülkeler'in AB'de bölgesel uyumun desteklenmesi ihtiyacına ilişkin görüşlerini temel almıştır. Avrupa Komisyonu'nun Bölgesel Uyum Konusundaki Yeşil Kitabı (6 Ekim 2008), bu yaklaşımlar arasındaki sinerjiyi açıklamakta ve kentlerin Bölgesel Uyum'daki temel rolünü vurgulamaktadır. Burada amaçlanan, mevcut ve gelecekteki topluluk politikalarının profilini yükseltmek ve bu politikaların Avrupa Parlamentosu, Bölgeler Komitesi ve Avrupa Sosyal ve Ekonomik Komitesi'nin Raporları ile "Mekânsal Gelişim ve Bölgesel Uyum İçin Bir Avrupa Eylem Programına Doğru" başlıklı Avrupa Parlamentosu'nun Bölgesel Gündem ve Leipzig Şartı'nın İzlenmesi Hakkındaki Kararı ile bütünüyle aynı doğrultuda olmasını sağlamaktır.

Bu yaklaşımın devamı olarak, bütün katılımcıların bir araya gelmesi ve Leipzig Şartı'nın eylemsel olarak uygulanması için araçlar üretilmesi ve bu araçların, ilgili taraflar, kentler, diğer kamu yetkilileri, bilimsel ve teknik çevreler ile kent sakinleri ve kullanıcıları temsil eden hükümet dışı örgütler tarafından kullanılmaya hazır hale getirilmesi zorunlu olmuştur.

1. Sürdürülebilir Kentin Uygulanabilmesi İçin Genel İlkeler

1.1. Sürdürülebilir kent kavramının ilk ortaya çıkışı, Avrupa'da Yerel Gündem 21 çalışmalarını hazırlayan "Sürdürülebilir Kent Konferansı"nın katılımcıları tarafından Mayıs 1994'de kabul edilen Aalborg Şartı'na kadar gitmektedir. Bu doğrultudaki eylemler, birçok kente ve yerel yetkiliye sürdürülebilir gelişim konusunda referans çerçevesi sağlamış; bu konudaki politikalarını güçlendirerek, plan ve projelerinde sürdürülebilirlik kavramını kullanma olanağı vermiştir. Sözkonusu yaklaşımların bir bölümü seçilerek analiz edilmiş, bilgi paylaşımı ve başarılı uygulamaların desteklenmesi için Avrupa programları aracılığıyla duyurularak yaygınlaştırılmıştır. Edinilen deneyimler, sözkonusu inisiyatiflerin belirli bir biçimde standartlaştırılmaya çalışılmasının uygulamada engellerle karşılaştığını göstermiştir. Sürdürülebilir kentler için standart ve genel geçerliliği olan bir Avrupa referans çerçevesi oluşturma düşüncesi bu nedenle uygun değildir.

1.2. Sürdürülebilir kentsel gelişim konusundaki entegre yaklaşım, Avrupa genelinden belediyelere kadar bütün düzeylerde toplumsal politikaların uyumunun gözetilmesi ve birbirlerini güçlendirir bir şekilde birlikte ele alınması temeline dayanmaktadır. Bu, bölgesel yönetişimin örgütlenmesinde yeni yolların geliştirilmesini ve hem yönetimin farklı düzeyleri hem de diğer ilgili paydaşlar arasında ortaklıkların kurulmasını gerektirmektedir. Bu aynı zamanda, AB ve Üye Ülkeler'in tüm dikkatlerini üzerine çekmesi gereken bir konudur. Üye Ülkeler arasında; ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde becerilerin dağılımının azımsanmayacak farklılıklar göstermesi, ortaklık ve işbirliği için çok açık mekanizmalara duyulan ihtiyacı göstermektedir.

1.3. Sürdürülebilir gelişim, birbirleriyle etkileşim içinde olan üç temel nokta üzerine kuruludur: çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlar olarak adlandırabileceğimiz bu üç temel noktanın düzeylerdeki yönetim yapılarıyla nasıl entegre edildiği ve bu alanlardaki sorunlarla nasıl başa çıkıldığı temel belirleyici faktördür. Sürdürülebilir gelişmeyi öngören Avrupa stratejisinin, AB'nin karşılaştığı sorunları çözebilmesi için, bu üç temeli birlikte ele alan eylemlerin teşvik edilmesi ve toplumsal politikalarda geleneksel sektöre dayalı yaklaşımların ötesine geçilmesi gerekmektedir. AB'nin 4. Ekonomik ve Sosyal Uyum Raporu'nda da, bu konunun dikkate alınması önerilmektedir.

2. Kapsayıcı, Esnek ve Açık Bir Referans Çerçevesine Doğru

2.1. Leipzig Şartı'nın eylemsel uygulaması, tüm paydaşların geleneksel sektörel ve kurumsal yaklaşımların ötesine geçen, çoğulcu bir araç kullanması gerekliliğini göstermektedir. Böyle bir araç, kendi kökenlerinden gelen kültürler, temsil ettikleri çıkar grupları ve kullandıkları aletler ne olursa olsun, tüm paydaşların ortak olarak tanımlanan nesnel hedefler, kriterler, yöntemler ve ölçüm aletleri aracılığıyla etkileşim içinde çalışmalarına olanak vermelidir. Yerel paydaşlar, özgün yerel koşulları dikkate alarak, bu araca eklemeler yapabilirler.

2.2. Bu bakımdan hedef, açık bir yönetsel referans çerçevesi oluşturmaktır. Bu çerçeve, gelişime doğru giden tüm yolların bir araya getirilerek araştırıldığı ve tartışıldığı bir ortam oluşturan, sorgulayıcı ve analitik bir araç biçiminde olabilir. Sürdürülebilir entegre kentsel gelişim konusunda farklı veya çelişen yaklaşımlar, daha çok paylaşılacak çözümlerin geliştirilmesi için bir engel olarak görülmemelidir.

2.3. Aracı oluşturan öğeler, aracın farklılık gösteren kentsel yerleşimlerde kullanılmaya elverişli bir potansiyel içermesi için, yeterince geniş kapsamlı olmalıdır. Bunlar belirlenmiş ve özelleştirilmiş olarak hazırlanabilir veya yerindenlik ilkesi uyarınca, paydaşlar tarafından kendi kentsel mekânlarının özgün karakteristikleri üzerine yapılacak yerel tartışmalar sırasında şekillendirilebilir.

2.4. Bu, farklı yönetim düzeyleri arasında yerel tartışma ve diyalog kurulması için bir araçtır ve üçüncü tarafların kentsel politikaları değerlendireceği bir araç olmamalıdır. Öte yandan bu

araç, başarılı uygulamalar ve yerel göstergelerin oluşturulmasında kullanılan mevcut yöntemlere ilişkin bilgiye erişimi kolaylaştırmalı ve entegre, sürdürülebilir ve uyumlu kentsel gelişim yaklaşımlarının uygulanmasının veya uygulamadaki sorunların izlenmesi için kullanılan yöntemleri destekleyici olmalıdır.

3. Referans Çerçevesinin Genel Yapısı

Yaklaşım, aralarında yerel yetkililer, iş çevreleri, meslek örgütleri, bilimsel çevreler, hükümetler dışı örgütler, kent sakinleri ve kullanıcıların bulunduğu tüm ilgili paydaşların katılımı üzerine kurulmuştur. Bu paydaşlar, ilgili yerel yetkililerin sorumluluğu altında kendilerine ait merkezler oluşturabilmelidirler. Bu toplulukların amacı:

- Yanıtı aranacak soruların seçilmesi;
- Sürdürülebilir gelişim hedeflerine göre mevcut durumun ortak değerlendirmesinin yapılması;
- Geliştirilecek alanların tanımlanması ve daha geniş bir araştırma için yeni yolların belirlenmesi;
- Gereken alanlarda göstergelerin belirlenmesi

Aşağıdaki araçlar, paydaşlar tarafından oluşturulacak merkezlere büyük ölçüde yardımcı olacaktır:

3.1. Sorular dosyası: Bu dosya Leipzig Şartı'nda ele alınan temalarla ilgili bir dizi sorudan oluşabilir ve zamanla genişletilebilecek küçük bir grup sorudan oluşabilir. Dosya, sorunların belirli yerel özelliklere göre değerlendirilebilmesine olanak vermelidir. Bu sorular, temalara göre tasnif edilmeli ve önem sırasına göre yapılandırılmalıdır.

3.2. Başarılı uygulamalar dosyası: Bu dosyada başarılı olarak tanımlanan uygulamalar, sorularla aralarında bağ kurulacak şekilde verilmeli ve özellikle Avrupa programları kapsamında yürütülen uygulamalar ele alınmalıdır. Bu örnekler, sorular gibi yapılandırılmış bir biçimde sunulmalı ve anlatımda ortak bir dil kullanılmalıdır. Verilen bilgilerde, örnek uygulamaların nasıl yeniden üretilebileceği üzerinde durulmalıdır.

3.3. Göstergeler dosyası: Bazı başarılı uygulama örneklerinden belirli nitel ve nicel göstergeler çıkarılabilmektedir. Bu dosyada, sözkonusu göstergelerin hesaplanmasına ilişkin yöntemler sunulmalı ve aynı zamanda bu göstergelerin kullanılmasında özellikle dikkat edilmesi gereken noktalar belirtilmelidir. Dosya, yalnızca istatistikî bir bakış açısıyla ölçülmesi güç olan nitel göstergelerin tanımlanması ve değerlendirilmesi için de gerekli yöntemlerin oluşturulmasına olanak vermelidir.

Ayrıca dosyada politikaların ve alınan önlemlerin etkilerini tanımlayacak değerlendirme araçlarına da yer verilmelidir.

Böyle bir sürecin uygulanmasında, özellikle referans çerçevesinin uygulanması kapsamında tartışmaların başlatılması, izlenmesi ve rapor haline getirilmesinde; ayrıca varılan sonuçların sunumunda, bazı teknik yardımlara ihtiyaç duyulabilir. Bu görevlere yönelik profesyonel eğitim çalışmaları düzenlemesi de bu nedenle yararlı olacaktır. Çalışmalarda katılacak profesyonel ortaklar, aynı zamanda süreçten ve sonuçlardan yararlanılmasında, bunların diğer ortamlara iletilmesinde ve sürekli geliştirilmesinde önemli bir rol oynayacaklardır.

4. Referans Çerçevesinin Oluşturulmasında Yöntem ve Gündem

Fransa Dönem Başkanlığı, bu referans çerçevesinin yapısını kurmak ve özelliklerini tanımlamak üzere, Üye Ülkeler, Avrupa Komisyonu, yerel yönetimlerin iletişim ağlarından gelecek temsilciler ve kent konusundaki uzmanların katılımıyla kurulacak bir pilot gruptan destek almayı öngörmüştür.

Fransa Dönem Başkanlığı, bu referans çerçevesinin oluşturulmasında iki grubun görevlendirilmesini önermiştir:

4.1. Bu gruplardan ilki, Fransa'nın yürütücülüğünde, Üye Ülkeler, Avrupa kurumları, yerel yönetimlerin iletişim ağıları, meslek kuruluşlarının temsilcileri ile sivil toplum temsilcilerinden oluşan bir üst düzey gruptur. Kentsel Gelişim Grubu (*Urban Development Group-UDG*), bu grubun izleme komitesi görevini üstlenecek ve hazırlayacağı raporları kentsel gelişmeden sorumlu genel müdürler ve bakanlara iletacaktır.

4.2. İkinci grup ise, URBACT II programının bir parçası olarak oluşturulan ve yürütücülüğünü katılan kentlerden birinin yaptığı "kentler grubu"dur.

İki grubun yakın eşgüdüm içinde çalışması öngörülmüştür. Üst düzey grubun görevi, genel olarak deneyimleri, "kentler grubu"nun tepkilerini ve önerilerini temel alan bir referans çerçevesinin oluşturulmasıdır. Eylem programlarında, kentsel boyutun ve ulusal kentsel politikaların nasıl uygulanacağını analizi de bu grubun görev kapsamındadır. "Kentler grubu"nun görevi ise, mevcut referans çerçevelerini ve "pilot uygulama" için belirlenen kentlere ilişkin üst düzey gruptan gelen önerileri incelemek ve test etmek, ayrıca "başarılı uygulamalar"dan oluşan genel bir dosya oluşturmaktır.

Bu grupların, çalışma sonuçlarını en geç 2010 yılının ikinci yarısında sunmaları gerekmektedir.